HOTĂRÂREA CURȚII (Prima Cameră)

din 16 martie 2006*

Rosmarie Kapferer

împotriva

Schlank & Schick GmbH

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Landgericht Innsbruck, Austria)

„Competență judiciară în materie civilă – Regulamentul (CE) nr. 44/2001 – Interpretarea articolului 15 – Competență în materie de contracte încheiate de consumatori – Promisiunea unui câştig – Publicitate înşelătoare – Decizia judiciară de pronunțare asupra competenței – Autoritatea de lucru judecat – Recurs – Certitudine juridică – Supremația dreptului comunitar – Articolul 10 din Tratatul CE”

În Cauza C-234/04,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, în temeiul articolului 234 din Tratatul CE, introdusă de Landesgericht Innsbruck (Austria), prin decizia din 26 mai 2004, primită de Curte la data de 3 iunie 2004, în procedura

Rosmarie Kapferer

împotriva

Schlank & Schick GmbH,

CURTEA (Prima Cameră),

compusă din domnul P. Jann, preşedintele Camerei, doamna N. Colneric (raportor), domnii K. Lenaerts, E. Juhász şi M. Ilešič, judecători,

avocat general: domnul A. Tizzano
grefier: domnul B. Fülöp, administrator

având în vedere procedura scrisă şi în urma şedinței din 8 septembrie 2005,

după examinarea observațiilor prezentate:

– pentru Schlank & Schick GmbH, de doamnele M. Alexander şi M. Dreschers, Rechtsanwälte,

---

* Limba de procedură: germana.

– pentru Republica Austria, de domnul H. Dossi şi de doamna S. Pfanner, în calitate de agenți,

– pentru Republica Cehă, de domnul T. Boček, în calitate de agent,

– pentru Republica Federală Germania, de doamna A. Tiemann şi domnul A. Günther, în calitate de agenți,

– pentru Republica Franceză, de doamna A. Bodard-Hermant precum şi domnii R. Abraham, G. de Bergues şi J.-C. Niollet, în calitate de agenți,

– pentru Republica Cipru, de doamna M. Chatzigeorgiou, în calitate de agent,

– în numele Regatului Țărilor de Jos, reprezentat de doamna C. A. H. M. ten Dam, în calitate de agent,

– pentru Republica Finlanda, de doamna T. Pynnä, în calitate de agent,

– pentru Regatul Suediei, de doamna A. Falk, în calitate de agent,

– pentru Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, de doamna E. O'Neill, în calitate de agent, asistată de domnul D. Lloyd-Jones, QC,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de doamna A.-M. Rouchaud şi de domnul W. Bogensberger, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în şedința din 10 noiembrie 2005,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE1. Cererea de hotărâre preliminară se referă la interpretarea articolelor 10 din Tratatul CE şi 15 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie civilă şi comercială (JO 2001, L 12, p. 1).

2 Această cerere a fost prezentată în cadrul unui litigiu între doamna Kapferer, resortisant austriac cu domiciliul în Hall in Tirol (Austria), pe de o parte şi Schlank & Schick GmbH (denumit în continuare „Schlank & Schick"), societate de vânzări prin corespondență de naționalitate germană, cu sediul în Germania, pe de altă parte, privind o acțiune care vizează obligarea acesteia din urmă la remiterea către prima parte a unui premiu câştigat cu ocazia expedierii unui colet nominal, care i-a fost trimis, societatea menționată dând impresia doamnei Kapferer că i s-a atribuit un premiu.

Cadrul juridic

Legislația comunitară

3 Articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede:

„În ceea ce priveşte un contract încheiat de o persoană, consumatorul, într-un scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional, competența se determină în conformitate cu dispozițiile din prezenta secțiune, fără a se aduce atingere articolului 4 şi articolului 5 punctul 5, în cazul în care:

[…]

c) în toate celelalte cazuri, în care contractul a fost încheiat cu o persoană care desfăşoară activități comerciale sau profesionale în statul membru pe teritoriul căruia este domiciliat consumatorul sau, prin orice mijloace, îşi direcționează activitățile spre acel stat membru sau spre mai multe state, inclusiv statul membru respectiv, iar contractul intră în sfera de acțiune a acestor activități”.

4 În conformitate cu articolul 16 alineatul (1) din acelaşi regulament, „Un consumator poate introduce o acțiune împotriva celeilalte părți la contract fie înaintea instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia partea în cauză îşi are domiciliul, fie înaintea instanțelor din locul unde consumatorul îşi are domiciliul”.

5 Articolul 24 din Regulamentul nr. 44/2001 prevede:

„Cu excepția cazurilor în care competența este determinată de alte dispoziții ale prezentului regulament, instanța din statul membru în fața căreia se înfățişează pârâtul este competentă. Această regulă nu se aplică în cazul în care înfățişarea are ca obiect contestarea competenței sau o altă instanță are competență exclusivă în temeiul articolului 22”.

Legislația națională

6 Articolul 5j din Legea austriacă privind protecția consumatorilor (Konsumentenschutzgesetz), în versiunea care rezultă din Legea care a intrat în vigoare la 1 octombrie 1999 (BGBl. I, 185/1999, denumită în continuare „KSchG”), prevede:

„Întreprinderile care adresează unui anumit consumator promisiuni de atribuire de premiu sau alte mesaje similare, redactate astfel încât acesta este lăsat să creadă că a câştigat un anumit premiu, trebuie să remită respectivul premiu consumatorului; acest premiu poate fi pretins şi în fața instanțelor”.

7 Articolul 530 din Codul austriac de procedură civilă (Zivilprozessordnung, denumit în continuare „ZPO”), cu privire la condițiile unei acțiuni de revizuire, prevede:

„(1) O procedură care a condus la o decizie pe fond poate fi redeschisă la cererea unei părți,

[...]

5. în cazul în care o decizie a unei instanțe penale, în baza căreia hotărârea în cauză s-a fondat, a fost anulată de către altă hotărâre cu autoritate de lucru judecat;

6. în cazul în care partea descoperă sau i se acordă posibilitatea de a notifica o hotărâre anterioară având deja autoritatea de lucru judecat, referitoare la aceeaşi cerere sau la acelaşi raport de drept şi care face să înceteze în acest litigiu între părți a procedurii de redeschidere;

7. în cazul în care o parte descoperă existența unor probe noi sau i se aduce la cunoştință sau este notificată să-şi susțină noi mijloace de probă, a căror susținere şi exploatare în momentul procedurilor anterioare i-au permis să obțină o hotărâre mai favorabilă.

(2) Atunci când se bazează pe circumstanțele indicate la alineatul (1) punctul 7, acțiunea în revizuire nu este admisibilă decât în cazul în care partea, nu din vina sa, nu era în măsură să susțină noile fapte sau noile mijloace de probă înaintea închiderii procedurii orale în urma căreia hotărârea a fost pronunțată în primă instanță”.

8 Articolul 534 din ZPO prevede:

„(1) Acțiunea trebuie să fie inițiată într-un termen prestabilit de 4 săptămâni.

(2) Acest termen este stabilit:

[...]

4. în cazul articolului 530 alineatul (1) punctul 7, începând cu ziua în care partea este în măsură să prezinte instanței faptele şi probele de care a luat la cunoştință.

(3) termenul acțiunii este de 10 ani începând cu momentul în care hotărârea a devenit definitivă, după care acțiunea [...] este respinsă”.

Acțiunea principală

9 În calitate de consumator, doamna Kapferer a primit în mai multe rânduri de la Schlank & Schick scrisori publicitare conținând des promisiuni de câştig. După o nouă scrisoare care i-a fost adresată personal şi conform căreia un premiu în numerar de 53 750 ATS, respectiv 3 906,16 EUR, era păstrat la dispoziția sa, doamna Kapferer a primit aproximativ două săptămâni mai târziu un plic conținând, în special, un bon de comandă, o scrisoare privind acest ultim aviz legat de respectivul numerar şi un extras de cont. Conform condițiilor de participare/de atribuire care apar pe verso pe ultimul aviz, participarea la atribuirea a sumelor de bani este condiționată de o comandă-test fără vreun angajament.

10 Doamna Kapferer a trimis către Schlank & Schick bonul de comandă în cauză, dupa ce i-a lipit timbrul valoricşi a aplicat semnătura pe verso-ul acestui bon de comandă cu mențiunea „Am luat la cunoştință despre condițiile de participare” dar fără să fi citit condițiile de participare/de atribuire. Nu s-a putut stabili dacă ea a făcut vreo comandă cu această ocazie.

11 Neprimind premiul pe care ea pretindea că l-a câştigat, doamna Kapferer a solicitat atribuirea acestui premiu în baza articolului 5j din KSchG, cerând în fața Bezirksgericht Hall in Tirol obligarea Schlank & Schick la plata sumei de 3 906,16 EUR, majorată cu 5 % dobândă curente începînd cu data de 27 mai 2000.

12 Schlank & Schick a invocat o excepție de necompetență a instanței sesizate. Ea susține că dispozițiile articolelor 15 şi 16 din Regulamentul nr. 44/2001 nu sunt aplicabile pentru că presupun existența unui contract cu titlu oneros. Participarea la jocul promoțional ar fi fost condiționată de efectuarea unei comenzi, comandă pe care doamna Kapferer n-ar fi efectuat-o niciodată. Dreptul întemeiat pe articolul 5 din KSchG nu ar fi de natură contractuală.

13 Bezirksgericht a respins excepția de necompetență şi a declarat că are competența în temeiul articolelor15 şi 16 din Regulamentul nr. 44/2001, pe motiv că există, în opinia sa, o legătură contractuală într parțile în litigiu. Cu privire la fond, Bezirksgericht a respins toate capetele de cerere ale doamnei Kapferer.

14 Doamna Kapferer a atacat această hotărâre la instanța de trimitere. Schlank & Schick consideră că, în ceea ce o priveşte, decizia Bezirksgericht cu privire la competența sa nu i se poate reproşa deoarece, în orice caz, ea a avut câştig de cauză pe fond. Din acest motiv, Schlank & Schick nu a atacat acestă hotărâre cu privire la competență.

15 Cu toate acestea, instanța de trimitere arată că Schlank & Schick a putut ataca respingerea excepției de competență, deoarece acestă hotărâre poate să-i cauzeze prejudicii.

Întrebările preliminare

16 Landesgericht Innsbruck exprimă îndoieli în ceea ce priveşte competența internațională a Bezirksgericht. Bazându-se pe Hotărârea din 11 iulie 2002, Gabriel (cauza C-96/00, Rec. p. I-6367), instanța de trimitere întreabă dacă o promisiune înşelătoare de câştig care urmăreşte să incite la încheierea unui contract şi, astfel să pregătească acest contract, prezintă o legătură suficient de strânsă cu încheierea propusă a unui contract de consum pentru a avea efecte în ceea ce priveşte competența forului consumatorului.

17 Dat fiind faptul că Schlank & Schick nu a atacat hotărârea de respingere a declinării competenței, cu toate acestea, instanța de trimitere întreabă dacă este obligată, în temeiul articolului 10 din Tratatul CE, să reexamineze şi să anuleze o hotărâre care a căpătat autoritate de lucru judecat în ceea ce priveşte competența internațională, în ipoteza în care se dovedeşte contrară dreptului comunitar. Instanța de trimitere are în vedere existența unei astfel de obligații, interesându-se, în mod special, despre posibilitatea transpunerii principiilor enunțate în Hotărârea din 13 ianuarie 2004, Kühne & Heitz (cauza C-453/00, Rec. p. I-837), privind obligația, care impune unui organ administrativ să reexamineze o hotărâre administrativă definitivă contrară dreptului comunitar, astfel cum a fost între timp acesta interpretat de către Curte.

18 În aceste circumstanțe, Landesgericht Innsbruck a hotărât să suspende judecata şi să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În ceea ce priveşte hotărârea tribunalului de primă instanță referitoare la competență:

a) Principiul cooperării, prevăzut la articolul 10 din Tratatul CE, trebuie interpretat în sensul că, în condițiile definite în Hotărârea Kühne & Heitz, o instanță națională trebuie să reexamineze o hotărâre judiciară care a căpătat forță de lucru judecat şi să o anuleze dacă este contrară dreptului comunitar? Există condiții suplimentare pentru reexaminarea şi anularea hotărârilor judecătoreşti în raport cu cele care se aplică în cazul hotărârilor administrative?

b) În ipoteza în care răspunsul la prima întrebare litera (a) este afirmativ:

Termenul stabilit la articolul 534 din ZPO pentru anularea unei hotărâri judecătoreşti contrare dreptului comunitar este compatibil cu principiul deplinei eficacități a dreptului comunitar?

c) De asemenea, în cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare litera (a):

O lipsă de competență internațională (sau teritorială) care nu a fost soluționată în conformitate cu articolul 24 din Regulamentul nr. 44/2001 constituie o încălcare a dreptului comunitar care - ținând seama de principiile în cauză - poate face ca autoritatea de lucru judecat dobândită printr-o hotărâre judecătorească să primeze?

d) În cazul în care răspunsul la întrebarea 1 litera (c) este afirmativ:

O instanță de apel trebuie să reexamineze problema competenței internaționale (sau teritoriale) în temeiul Regulamentului nr. 44/2001 atunci când hotărârea primei instanțe în ceea ce privește competența dobândește autoritate de lucru judecat, dar nu încă de hotărâre definitivă? Dacă da, această verificare trebuie să fie efectuată din oficiu sau doar la cererea uneia dintre părți?

2) În ceea ce privește competența în privința forului consumatorului în sensul articolului 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001:

a) O promisiune înşelătoare de câştig care urmăreşte să incite la încheierea unui contract şi, astfel să pregătească acest contract prezintă o legătură suficient de strânsă cu încheierea propusă a unui contract de consum pentru ca pretențiile care decurg din aceasta să se subordoneze normei de competență privind forul consumatorului prevăzută în articolul 15 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 44/2001?

b) În cazul unui răspuns negativ la cea de-a doua întrebare litera (a):

Norma de competență a forului consumatorului este aplicabilă în privința motivelor exprimate în raportul juridic precontractual şi o promisiune înşelătore de câştig servind la pregătirea contractului prezintă o legătură destul de strânsă cu raportul juridic precontractual care rezultă din aceasta în astfel fel încât competența forului consumatorului să fie aplicabilă şi în acest caz?

c) Norma de competență a forului consumatorului este aplicabilă doar atunci când condițiile puse de către întreprindere în vederea participării la jocul promoțional sunt îndeplinite chiar dacă aceste condiții sunt lipsite de importanță pentru esența dreptului care decurge din articolul 5j din KSchG?

d) În cazul unui răspuns negativ la cea de-a doua întrebare literele (a) şi (b):

Norma de competență a forului consumatorului este aplicabilă în dreptul contractual de executare *sui generis*, în mod special reglementat prin lege sau în privința dreptului de executare *sui generis*, cu un caracter fictiv şi cvasicontractual, care rezultă din promisiunea de câştig formulată de întreprindere, pe de o parte şi de solicitare a premiului de către consumator, pe de altă parte?”

Cu privire la prima întrebare litera (a)

19 Prin prima sa întrebare litera (a), instanța de trimitere întreabă, în esență, și, după caz, în ce condiții, principiul cooperării care decurge din articolul 10 din Tratatul CE impune unei jurisdicții naționale de a reexamina o hotărâre judecătorească care a dobândit autoritate de lucru judecat și de a o anula, atunci când se constată că ea este contrară dreptului comunitar.

20 În această privință, este necesar să se amintească importanța pe care o are principiul autorității de lucru judecat, atât în ceea ce privește ordinea juridică comunitară, cât și în privința sistemelor juridice naționale. Într-adevăr, pentru a garanta atât stabilitatea legislației și a relațiilor juridice, cât și o bună administare a justiției, este necesar ca hotărârile judecătorești devenite definitive după epuizarea căilor de recurs disponibile sau după expirarea termenelor prevăzute pentru aceste acțiuni să nu mai poată fi puse în discuție (Hotărârea din 30 septembrie 2003, Köbler, cauza C-224/01, Rec. p. I-10239, punctul 38).

21 Prin urmare, dreptul comunitar nu impune unei instanțe naționale să se sustragă de la aplicarea normelor de procedură internă conferind unei hotărâri autoritate de lucru judecat, chiar dacă acest lucru permite remedierea încălcării unui drept comunitar prin hotărârea în cauză (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 1 iunie 1999, Eco Swiss, cauza C-126/97, Rec. p. I-3055, punctele 46 și 47).

22 Prin stabilirea modalităților procedurale ale acțiunilor în justiție destinate asigurării apărării drepturilor persoanelor de drept privat care decurg din efectul direct al dreptului comunitar, statele membre trebuie să procedeze în astfel fel încât aceste modalități să nu fie mai puțin favorabile decât cele care privesc reclamațiile similare de natură internă (principiul echivalenței) și ca acestea să fie formulate astfel încât să facă imposibilă exercitarea drepturilor recunoscute de sistemul juridic comunitar (principiul eficacității) (a se vedea, cel mai recent, Hotărârea din 16 mai 2000, Preston ș.a., cauza C-78/98, Rec. p. I-3201, punctul 31 și jurisprudența menționată). Respectarea acestor limite de competență a statelor membre în materie procedurală nu a fost pusă în discuție în acțiunea principală în ceea ce privește decizia preliminară.

23 Trebuie adăugat și faptul că Hotărârea Kühne & Heitz, menționată anterior, la care se referă instanța de trimitere în prima ei întrebare litera (a) nu este de natură să conteste analiza precedentă. Într-adevăr, presupunând că principiile rezultate din această hotărâre sunt transpozabile într-un context, care, precum cel din acțiunea principală, este în legătură cu o hotărâre judecătorească care a căpătat autoritate de lucru judecat, trebuie reamintit faptul că această hotărâre face ca organismul în cauză să fie condiționat, în temeiul articolului 10 din Tratatul CE, de obligația de reexaminare a unei hotărâri definitive care ar putea fi adoptată prin încălcarea dreptului comunitar, cu condiția, în special, ca organismul menționat să dețină, în virtutea dreptului național, competența de a reveni asupra acestei hotărâri (a se vedea punctele 26 și 28 din hotărârea menționată). În prezenta cauză este suficient să se menționeze că din hotărârea preliminară reiese că nu a fost îndeplinită condiția menționată anterior.

24 Având în vedere considerentele precedente este necesar să se răspundă la prima întrebare litera (a) că principiul cooperării care decurge din articolul 10 din Tratatul CE nu impune unei instanțe naționale să înlăture normele de procedură internă în vederea reexaminării unei hotărâri judecătorești care a dobândit autoritate de lucru judecat și să o anuleze, atunci când se constată că ea este contrară dreptului comunitar.

Cu privire la celelalte întrebări

25 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare litera (a) şi că instanța de trimitere lasă să se înțeleagă că, în baza dreptului intern, ea nu este în măsură să procedeze la o reexaminare a hotărârii privind competența Bezirksgericht, nu este necesar să se răspundă nici la prima întrebare literele (b) – (d), nici la cea de-a doua întrebare literele (a) – (d).

Cu privire la cheltuielile de judecată

26 Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței de trimitere, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a depune observații în fața Curții, altele decât cele ale părților respective, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive,

Curtea (Prima Cameră),

declară:

Principiul cooperării care decurge din articolul 10 din Tratatul CE nu impune unei instanțe naționale să înlăture normele de procedură internă în vederea reexaminării unei hotărâri judecătoreşti care a dobândit autoritate de lucru judecat şi să o anuleze, atunci când se constată că ea este contrară dreptului comunitar.